

Onderzoek Transparantieverslagen 2013

Verkorte versie

September 2014

01 | Inleiding

De NBA heeft dit jaar wederom onderzoek gedaan naar de inhoud van transparantieverlagen van accountantsorganisatie met een OOB-vergunning. Hoe transparant zijn deze accountantsorganisaties waar het hun eigen 'externe verslaggeving' betreft? Hoe toegankelijk is deze informatie? En in hoeverre is sprake van verbetering ten opzichte van eerdere onderzoeken? Deze samenvatting bevat de resultaten van het NBA-onderzoek naar de transparantieverlagen 2013 respectievelijk 2012/2013.

02 | Onderzoeksgroep en toetsingscriteria

Het onderzoek richt zich op de gepubliceerde transparantieverlagen van accountantsorganisaties met een OOB-vergunning. De transparantieverlagen van de volgende elf accountantsorganisaties zijn onderzocht: vier grote, vier middelgrote en drie kleine.

In onderzoek betrokken accountantsorganisatie	Omvang G, M, K ¹	Gebruikte afkorting
Accon avm controlepraktijk BV	K	Accon
Baker Tilly Berk NV	M	BTB
BDO Audit & Assurance BV	M	BDO
Deloitte Accountants BV	G	Deloitte
Ernst & Young Accountants LLP	G	EY
Grant Thornton Accountants en Adviseurs BV	M	GT
HLB Van Daal & Partners NV	K	HLB
KPMG Accountants NV	G	KPMG
Mazars Paardekooper Hoffman Accountants NV	M	Mazars
Maatschap PKF Wallast	K	PKF
PricewaterhouseCoopers Accountants NV	G	PwC

De toetsingscriteria voor het onderzoek 2013 zijn ontleend aan de bepalingen van artikel 30 Besluit toezicht accountantsorganisaties. Dit jaar is ook gekeken naar de informatieverstrekking over de naleving van de Code Accountantsorganisaties. De Code die vanaf 1 juli 2013 formeel in werking treedt en tot doel heeft het publieke belang beter te borgen binnen accountantsorganisaties. Tot slot is de toegankelijkheid van verslagen beoordeeld. Uitgangspunt hierbij is dat het transparantieverlag niet slechts een compliance-document is, maar ook een belangrijk communicatiemiddel richting maatschappelijk verkeer.

¹ G = Groot; omzet wettelijke controle > 50 miljoen, M = Middelgroot; omzet wettelijke controles > 5 miljoen maar < 50 miljoen, K = Klein; omzet wettelijke controles < 5 miljoen.

03 | Bevindingen en opvallende resultaten

Kwaliteit van de transparantieverlagen in het algemeen (Score 2013: 71%²; 2011: 64%)

De kwaliteit van de transparantieverlagen is gemiddeld genomen ook nu weer verbeterd. Dit betreft vooral informatie over de evaluatie van het kwaliteitsbeheersingssysteem (G, M), de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften (M, K) en de detaillering van de omzet (G). Van de grote kantoren laten vooral EY en PwC een flinke verbetering zien. Voor de middelgrote accountantsorganisaties geldt dit vooral voor BTB en BDO. De kleine en de overige middelgrote accountant-organisaties raken verder achterop.

De kwaliteit van het transparantieverlag 2013 is ten opzichte van 2011 in het algemeen verder toegenomen

Code Accountantsorganisaties; Toon aan de top, Commissie Publiek Belang (Score nvt)

De transparantieverlagen geven nog geen volledig inzicht in de naleving van de bepalingen van de Code Accountantsorganisaties. Dit kan deels te maken hebben met het feit dat de Code pas sinds 1 juli 2013 formeel in werking is getreden. Wel geven grote accountantsorganisaties meer informatie over de naleving van de Code dan de middelgrote en kleine accountantsorganisaties. Positieve uitzondering hierop zijn BTB en BDO.

Toon aan de top is een belangrijke succesfactor voor het bereiken van de kwaliteitsdoelstellingen van een accountantsorganisatie. Het gaat dan om het creëren van een cultuur waarbij vooraf vastgestelde kwaliteitseisen, al dan niet opgenomen in een gedragscode, worden nageleefd. Alle grote en de meerderheid van de overige accountantsorganisaties geven informatie hierover in het transparantieverlag. Bijvoorbeeld: over het uitdragen van ethische normen door de leiding, actieve betrokkenheid van partners bij opdrachten, promoten van de gedragscode en het onderstrepen van het belang van kwaliteit bij reviews en personeelsbeoordelingen.

Om het publieke belang binnen de accountantsorganisatie nog beter te borgen schrijft de Code de instelling van een Commissie Publiek Belang voor. Een intern toezichthoudend orgaan dat onder meer de bestuurlijke besluitvorming, het kwaliteitsbeheersingssysteem en het beloningsbeleid beoordeelt en waarover de accountantsorganisatie informatie moet opnemen in het transparantieverlag. Daarbij gaat het vooral om informatie over de wijze waarop de Commissie inhoud heeft gegeven aan haar taak.

2 Gemiddelde score over alle deelgebieden. Alle scores 2013 zijn exclusief de code ivm vergelijkingsdoeleinden. Indien op alle onderdelen wordt gescoord is de score 100%.

De transparantieverslagen geven nog geen volledig inzicht in de naleving van de bepalingen van de Code Accountantsorganisaties

Informatie juridische en organisatorische structuur (Nederlands netwerk) (Score 2013: 80%; 2011: 73%)

Informatie over de juridische structuur omvat de rechtsvorm van de accountantsorganisatie en van de andere entiteiten van het Nederlandse netwerk. Nagenoeg alle accountantsorganisaties geven dit schematisch weer. Dit biedt de lezer snel inzicht in de onderlinge relaties.

De beschrijving van de organisatorische structuur betreft de inrichting van de accountantsorganisatie zelf, met aandacht voor de beleidsbepalers, de compliance officer, afdeling vaktechniek en de externe accountants. Bijna alle organisaties geven hiervan een heldere beschrijving. Ook hierbij zijn schema's nuttig.

Punten van verbetering zijn vooral:

- beschrijving van de wijze van besluitvorming van bestuurlijke organen en het vereiste quorum;
- vermelding van het aantal partners en de verbonden entiteiten in Nederland.

Informatie over internationaal netwerk (score 2013: 59%; 2011: 59%)

Bij dit onderdeel gaat het vooral om de beschrijving van de relatie tussen de accountantsorganisatie en het internationale netwerk en de invloed op de besluitvorming. Vaak is het zo dat internationaal bindende kwaliteitsstandaarden worden vastgesteld op het gebied van assurance-, risico- en kwaliteitsmanagement. Relatief veel organisaties, ook twee grote, scoren een onvoldoende op dit deelgebied.

Informatie beheerstructuur (score 2013: 86%; 2011: 67%)

De score op dit deelgebied is in 2013 sterk verbeterd. In alle gevallen worden de leden van de beleidsbepalende organen en de compliance officer genoemd. Deze laatste is verantwoordelijk voor de naleving van het kwaliteitsbeleid en het stelsel van kwaliteitsbeheersing. Informatie over het beleid ten aanzien van de beloning van bestuurders ontbreekt nog bij de meesten. Alleen PwC verwijst op dit punt naar haar website en voldoet daarmee aan de Code.

Beschrijving stelsel van kwaliteitsbeheersing en het functioneren ervan (Score 2013: 77%; 2011: 74%)

De informatieverstrekking over de kwaliteit van de organisatie en van de uitgevoerde (wettelijke) controles is een van de kerndoelen van het transparantieverslag en voor de lezer erg relevant.

Alle onderzochte organisaties besteden veel aandacht aan de beschrijving van het stelsel van kwaliteitsbeheersing, het kwaliteitsbeleid en de visie van de leiding hierop. Ook is veel informatie gevonden over het bevorderen van een cultuur van kwaliteitsbesef, ethiek en integriteit. Via 'toon aan de top', een heldere gedragscode, door het organiseren van bijeenkomsten en door reviews. De informatieverstrekking over naleving wet- en regelgeving, incidenten, schendingen, klachten, tuchtrechtgedingen en claims blijft achter.

Voor het inzichtelijk maken van de kwaliteit van accountantsorganisaties zijn kwaliteitsindicatoren handig. Denk aan: het gemiddelde aantal opleidingsuren, personeelsverloop, gemiddelde aantal uren voor wettelijke controle-opdrachten, informatie over klanttevredenheid etc. Grote kantoren zijn hier in 2011 voorzichtig mee begonnen, maar die tendens heeft zich niet voortgezet. Bij vrijwel alle middelgrote en kleine accountantsorganisaties ontbreken kwaliteitsindicatoren.

Een sectorbrede set van kwaliteitsindicatoren waarover door alle OOB-kantoren moet worden gerapporteerd, kan hieraan een belangrijke impuls geven.

De informatie over kwaliteitsindicatoren is in 2013 niet verbeterd ten opzichte van 2011

Tijdstip waarop stelsel van kwaliteitsbeheersing is geëvalueerd (score 2013: 61%; 2011: 57%)

Interessanter dan het tijdstip, zijn de resultaten van interne kwaliteitsreviews en de genomen maatregelen. Gemiddeld genomen is het resultaat in dit deelgebied licht gestegen.

Nagenoeg alle verslagen maken melding van kwaliteitsreviews en de rol van de compliance officer. Veel accountantsorganisaties geven aan dat de uitkomsten intern worden gecommuniceerd en verbeterpunten door de compliance officer worden bewaakt. Ook over genomen maatregelen zijn organisaties transparant, denk aan: verbetering documentatie verrichte controlewerk en coaching van externe accountants. Punten waarop winst is te behalen, zijn: informatie over functioneren RvC, uitkomsten van klanttevredenheidsonderzoek, bevindingen Commissie Publiek Belang en dialoog met belanghebbenden.

Extern toezicht; AFM, College Kwaliteitsonderzoek NBA, Departementale Auditdienst (score 2013: 93%; 2011: 77%)

Informatie over het externe toezicht op het kwaliteitsbeleid is voor de lezer interessant, omdat het hier gaat om toetsing door een buitenstaander. Accountantsorganisaties maken in toenemende mate melding van deze externe reviews. Ook zijn de organisaties transparanter over gebleken tekortkomingen en getroffen maatregelen, zoals: aanvullende trainingen, verscherpte sanctiemaatregelen bij non-compliance en consultatie bureau vaktechniek.

Naleving van onafhankelijkheidsvoorschriften (Score 2013: 82%; 2011: 62%)

Artikel 30 Bta vereist alleen een verklaring over het interne toezicht op de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften. Maar vrijwel alle accountantsorganisaties verstrekken meer informatie. Accountantsorganisaties benadrukken de naleving van de onafhankelijkheidsregels en nemen overtredingen zeer serieus. Zaken waarover organisaties rapporteren, zijn: monitoring van het aandelenbezit, verplichte onafhankelijkheidstrainingen, handhavingsbeleid, partner rotation en goedkeuring vooraf van audit- en non-auditopdrachten.

Naast grote accountantsorganisaties geven nu ook middelgrote en kleine accountantsorganisaties meer informatie over de naleving van onafhankelijkheidsvoorschriften

Grondslag beloning externe accountant (score 2013: 67%; 2011: 56%)

Grote accountantsorganisaties geven een heldere omschrijving van de beloningsmethodiek en van de beloningscriteria van externe accountants. Zij beschikken over meer geavanceerde systemen voor beloning en hebben formelere beoordelingsprocedures met specifieke kwaliteitsdoelstellingen. De middelgrote en kleine accountantsorganisaties (met uitzondering van BDO) laten een minder duidelijke koppeling met kwaliteitscriteria zien en geven beperkte informatie over de beloningsgrondslag.

Passages waaruit de focus op kwaliteit als beloningscriterium blijkt, zijn:

- niet-naleving van relevante wet- en regelgeving heeft negatieve consequenties voor de beloning;
- een lage score op kwaliteit kan niet door commerciële prestaties worden gecompenseerd;
- scores op dossierreviews zijn van invloed op de omvang van de beloning;
- externe accountants worden niet beloond voor 'cross selling' aan wettelijke controlecliënten.

Aanvullend schrijft de Code voor dat het transparantieverlag ook informatie moet bevatten over de betrokkenheid van de Commissie Publiek Belang bij het beloningsbeleid. Nog niet alle accountantsorganisaties verschaffen deze informatie.

Omzet onderdelen netwerk Nederland en verdeling wettelijke controles en overige dienstverlening (score 2013: 67%; 2011: 44%)

Artikel 30 Bta schrijft voor dat accountantsorganisaties in hun transparantieverlag informatie opnemen over de totale omzet van de onderdelen van het Nederlandse netwerk en de verdeling wettelijke controle en overige dienstverlening. De vier grote kantoren geven hiervan gedetailleerd inzicht. Bijvoorbeeld over: de omzetverdeling naar assurance, assurance related en non-assurance-opdrachten, de verdeling omzet wettelijke controles OOB en niet-OOB en overige dienstverlening. De niet-grote organisaties beperken zich tot hetgeen wettelijk is voorgeschreven.

Verklaring over het opleidingsbeleid en het bijhouden van ontwikkelingen op het vakgebied (score 2013: 82%; 2011 73%)

Vaktechnische basiskennis en kennis over actuele ontwikkelingen zijn belangrijke basisvoorwaarden voor kwaliteit. Informatie hierover is zinvol voor de lezer. Artikel 30 Bta schrijft voor dat accountantsorganisaties een expliciete verklaring over het opleidingsbeleid opnemen in hun verslag. Bij twee organisaties ontbreekt deze verklaring. Wel geven zij een beschrijving van het beleid voor het onderhouden van de basiskennis van medewerkers.

Prospectieve informatievoorziening (score 2013: 23%)

De waarde van het verslag neemt toe als de accountantsorganisatie prospectieve informatie (plannen) opneemt. Concrete acties waarop in het volgende verslag kan worden teruggekomen. Van dergelijke concrete plannen of het terugkijken naar plannen van het voorgaande jaar is nog nauwelijks sprake. Wel melden enkele accountantsorganisaties dat zij in het volgende verslag zullen rapporteren over de bevindingen van de Commissie Publiek Belang.

De accountantsorganisatie ondertekent het verslag en plaatst dit onverwijld op haar website

Het Bta schrijft voor dat het verslag wordt ondertekend en binnen drie maanden wordt opgenomen op de website van de accountantsorganisatie. Alle organisaties gaven hieraan gehoor.

04 | Aanbevelingen toekomstige transparantieverlagen

Top 10 aanbevelingen voor toekomstige transparantieverlagen

1. Zorg dat het transparantieverlag een geïntegreerd en zelfstandig leesbaar stuk is, wees zuinig met verwijzingen naar andere informatie. Versnippering van informatie staat een effectieve communicatie in de weg;
2. Vermeld expliciet op welke punten de Code wordt nageleefd;
3. Neem informatie op over de gedragscode, de naleving ervan en over de vindplaats op de website;
4. Verstrek meer informatie over het internationale netwerk;
5. Zorg dat de informatieverstrekking over zowel het nationale als internationale netwerk in balans is;
6. Wees transparant over benoeming, beoordeling en beloning van bestuurders;
7. Neem meer kwaliteitsindicatoren op voor een beter inzicht;
8. Neem informatie op over het functioneren van de RvC;
9. Neem een eenduidige verklaring op over het opleidingsbeleid en het bijhouden van vaktechnische ontwikkelingen;
10. Neem prospectieve informatie op en kom daar in een volgend verslag op terug.

Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Antonio Vivaldistraat 2 - 8
1083 HP Amsterdam
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

T 020 301 03 01
E nba@nba.nl
I www.nba.nl